

Eitt 80 ára minni

25 menn sjólótust upp undir jól

Tað er so mangan komið fyrri, at jólini hjá føroyinginum ikki gjørdust tey, sum hann kundi hugsað sær. Desember mánaði hevur verið besta útróðrartíð, og tá tað hevur víðrað hevur nógv verið røð út. Desemberdagarnir eru stuttir, og tá veðrið ikki altíð skikkir sær soleiðis, sum roknast kann við, so hevur skaði staðist av. Illeður og ódn eru ofta komin so bráðliga, at sjálvst bestu skilamenn hava verið um ein háls av tí.

Í bókini Havið og vit 2, sum J. Simun Hansen í Klaksvík gav út í 1966, verða minniligar hendingar á sjónum viðgjörðar. Við loyvi frá einkjuni eftir Simun, Margrethu Hansen,

loyva vit okkum at taka brot úr bókini.

Í fororðinum heldur Simun, at vanlukkurnar á sjónum skakaðu fyrr sum enn sinnini, men hann heldur, at tær settu tannógv djúpari spor eftir seg, tí bygdirnar vóru tá so ógvuliga fámentar.

Sjálvandi skal tað ikki skiljast soleiðis, at Simun Hansen heldur, at sárini hjá teimum, ið varða av teimum, sum eru fyri vanlagnu á sjónum, eru minni nú, enn tey vóru áður, men heldur skal tað skiljast soleiðis, at bygdirnar vórðu so ógvuliga meint raktar, tá stórir partur av mannfólkinum í besta aldri eftir einari litlari lótu varð

rivið burtur úr lokalsamfelagnum, sum var so lítið og avbyrgt og tiskil hevði so ógvuliga nógv brúk fyri øllum vinnuførum hondum.

Og so heldur Simun fram: Søgurnar um slíkar hendingar livdu ætt eftir ætt á teimum smáu byggunum, har samkensla og hjálpssemi latti um neyðina hjá teim, sum eftir sótu. Og tað gjørdi litlan mun, um tað vóru fremmandir, sum fòrust ella hjargaðust undir oyggjunum, søgurnar livdu líka væl, og eisini her gongur eitt uppoftandi hjálpssemi sum ein reyður tráður gjøgnum alt, sjálvt um tað mangan mundi vera lítið at taka av.

Tá Simun er liðugur at greiða frá um nógv minnisrikar dagar í Norðoyggjum, hevur hann nakrar hugleiðingar. Hann heldur søguna um útróður við árabáti vera søguna um slabb og slit. Men tá ið teir gomlu søgdu frá teimum ringastu og stravnastu ferðum, heftu teir seg lítið við slabbid. Tað var bragðið, teir mintust, gleðin yvir skil og treystleikan, sum vísði teimum sigur. Ikki eitt orð um, hvat teir høvdu fiskað, veiðan hevði so lítið at siga, tá tað galt liv ella deyð.

Og eitt sindur seinni tekur hann soleiðis til: Gekst væl, gekst illa, takkarsongin gloym-

du teir ikki. Tað, sum kom av havinum, var ein Guds gáva, og hana mátti takkast fyrri. Tá ið teir lögdu frá landi, góvu teir seg í Guds hendur, ikki bert seg sjálvan, men eisini bátin. Hann mátti kristnast, ella sum teir eisini søgdu vígast, snarast við sólini triggjar ferðir, meðan sungið varð.

Um hvi teir gomlu bóru seg soleiðis at, er metingin hjá Simuni henda: Teir vistu, at havið var svikaligt, teir vistu, at bestu skilamenn høvdu ikki dugað at vart seg, at hvørki tof at biða ella áráði og styrki hevði kunnað bjarga teimum livandi til lands – ið var at byggja borð fyri báru.

Stórir skaðamánaður

Í fjør søgdu vit frá, tá svínóyarbáturin Jarnbardur 20. desember 1912 varð niðursigldur av engilska trolaranum Olearia, og fimm unglingar í lívins fagraða blóma sjólótust.

Hesa ferð skulu vit minnst aftur á jólamánaðin 1913. Simun Hansen kallar 1913 fyrri skaðarárið. 13. desember fòrst ein svínóy-

arbátur, og tollaksmessudag fòrust triggir bátar í Norðoyggjum: ein kunoyarbátur, ein norðepilsbátur og ein skarðsbátur.

Hetta var setti svínóyarbáturin, sum fòrst í einum stívum háltv hundráð ára tíðarskeiði, og á Skarði varð hesin feigdardagurin mønustingurin fyrri bygdina. Litla samfelagið hóðraði ikki

undan, at triggir bátar vórðu burturgjarnir og til saman 16 menn sjólátnir í 1835, 1872 og so í 1913.

Nógvar einkjur og faðirloysingar

Hesar báðar vanlukkudagarnar í 1913 sjólótust 25 menn. Simun Hansen hevur yvirliit yvir bátsmannarnar, og á tí sæst, at av

teimum vóru 15 giftir, og teir áttu tilsaman 39 børn.

Við svínóyarbátinum fòrust 13. desember:

Hans Dávid Hansen, úti á Bø, 35 ár, giftur, 3 børn, Guttorm John Mikkelsen, úti á Bø, 30 ár, giftur, 2 børn, Andreas Olsen, 21 ár, ógiftur, Ole Edward Johannesen, 31 ár, giftur, 2 børn, Frederik Frederiksen, 32 ár, giftur, 1 barn, Elias Danielsen, 16 ár, ógiftur.

Andreas og Óli vóru brøður.

Við skarðsbátinum fòrust tollaksmessudag:

Joel Pauli Joensen, 46 ár, giftur, 3 børn, Jákup Petur Petersen, 32 ár, giftur, 3 børn, Mikkjal Petur Petersen, 15 ár, ógiftur, Poul Edward Petersen, 17 ár, ógiftur, Poul Jákup Poulsen, 27 ár, giftur, 1 barn, Joel Mikkelsen, 47 ár, giftur, 1 barn, Simun Pauli Rasmussen, 51 ár, giftur, 3 børn.

Mikkjal og Poul Edward vóru brøður, og teir vóru synir hjá Joel Mikkelsen ella Árnafara-Jógvan, sum var bóndi í Miðsstovuini og sjólesti saman við teimum synum henda dagin.

Guttormur Mikkelsen ella Guttormur í Klingru-

garði, sum svínóyingar nevndu mannin, ið fòrst við Havgásini, og Árnafara-Jógvan vóru brøður. Jógvan hevði fingið boðini um, at beiggin var farin, og hann var ógvuliga tungur um hetta. Tað sigst, at hann ætlaði sær út til Svínóyar at vitja einkjuna og hini sum vardu av Guttormi. Nú fekk hann tiggju dagar seinni saman við tveimum synum somu vátu grøv sum beiggin.

Joel Pauli var tilstundandi festari í Kongsstovuini og Poul Jákup var tilstundandi festari »Har Niðri«.

Við kunoyarbátinum fòrust tollaksmessudag:

Daniel Danielsen, 41 ár, giftur, 5 børn, Joel Jacob Frederiksen, 50 ár, giftur, 1 barn, Johan Dam, 40 ár, giftur, 8 børn, Thorsten Samuelsen, 49 ár, giftur, 1 barn, Hans Pauli Jacobsen, 16 ár, ógiftur, Hans Jacob Krebs Olsen, 22 ár, ógiftur.

Hesin Hans Jacob var skúvoyingur. Hann var komin til Kunoyar at halda jól og fór við til útróðrar henda dagin fyrri Karl Michaelsen, sum var sjúkur, tá teir fóru.

Í Havið og vit 2 lesa vit um kunoyarbátin, at tað var ein avbera vakur dagur, tá ið hann kom úr kavi og lokkaði mangan bátin til havs, men ofta býr fals undir fríð-



J. Simun Hansen gjørdi megnararbeiði at kunna eftirlitina um søguna hjá norðoyingum. Hann var fòddur 19. oktober 1912, og doyði 3. januar 1986



Manningin á »Havgásini«. Ovast frá vinstru Hans D. Hansen, Friðrik Frederiksen og Guttorm J. Mikkelsen. Niðast frá vinstru Óli Edward Johannesen, Andreas Olsen og Liggjas Danielsen